دوشنبه 26 بهمن 1394 - 10:03

آذربایجان؛ سر ایران چگونه در خون شد

29 بهمن یادآور خاطرات پرشور مردم حزب‌اللهی تبریز علیه جور ستم‌شاهی است که صحنه‌های فراموش نشدنی آن در تاریخ کشور و این دیار به یادگار خواهد ماند.

29 بهمن یادآور خاطرات پرشور مردم حزب‌اللهی تبریز علیه جور ستم‌شاهی است که صحنه‌های فراموش نشدنی آن در تاریخ کشور و این دیار به یادگار خواهد ماند.

به گزارش خبرگزاری فارس از تبریز، 38 سال از قیام ملت آذربایجان و در راس آنها مردم تبریز، علیه رژیم ستمشاهی پهلوی می‌گذارد؛ آری، انگار همین دیروز بود، در روز 29 بهمن 1356، که مصادف با چهلم فاجعه 19 دی قم بود، مردم همیشه قهرمان تبریز، به دعوت از سوی آیت‌الله قاضی طباطبایی و چند تن دیگر از علمای این شهر، در مقابل مسجد قزللی (میرزا آقایوسف مجتهد)، تجمع اعتراض‌آمیزی نسبت به اقدامات و جنایات رژیم شاه برپا کردند، به طوریکه امروزه بسیاری از تحلیل‌گران از آن رویداد به عنوان نقطه عطف تاریخ انقلاب نام می‌برند.در واقع این قیام مردم تبریز بود، که کمر رژیم شاه را شکست و لرزه بر اندام سلطنت پنجاه ساله پهلوی انداخت، با وجود این بسیاری از ناظران بر این باورند، حرکت مردم آذربایجان، جرقه و سرمشقی برای قیام مردم شهرهای دیگر ایران از جمله یزد و جهرم شد.*** روزی که دیگ سنگی تبریز جوشید**اهر سال قبل از سالروز قیام خونین 29 بهمن سال 56 مردم تبریز، حدود چند هزار نفر از این خطه برای تجدید بیعت با آرمان‌های انقلاب، امام (ره) و رهبری به دیدار رهبر معظم انقلاب می‌روند، که دیدار امسال با عنوان «شوق دیدار»، 28 بهمن ماه در بیت معظم له برگزار می‌شود. در هر حال، این دیدار و روز را بهانه قرار دادیم، تا اینکه در تحلیل و گزارشی با ارایه برخی مستندات لازم، به کنکاش و بررسی این رویداد مهم تاریخ کشورمان بپردازیم.در مقدمه به فلسفه و آغازین این قیام در تبریز اشاره می‌کنیم، که در روز 29 بهمن سال 1356، که مصادف با چهلم فاجعه 19 دی قیام مردم قم، در اعتراض به چاپ مقاله اهانت‌آمیز تحت عنوان «ایران و استعمار سرخ و سیاه»، با امضای مستعار احمدی رشیدی مطلق در روزنامه اطلاعات است، که از سوی رژیم پهلوی به خاک و خون کشیده شده، و در چهلم این فاجعه، مردم تبریزی خود را آماده برای برگزاری مراسم مجلس ختم و سوگواری کرده بودند، که قرار بود این مراسم نیز در شهر تبریز در ساعت 9 صبح روز 29 بهمن مردم در پاسخ به دعوت علما و روحانیون، از جمله (سید محمدعلی قاضی طباطبائی، سید حسن انگجی، جعفر الاشراقی، سید یوسف الهاشمی، عبدالحمید شریبانی، عبدالمجید واعظی، عبدالحسین غروی، کاظم دینوری و عبدالله سرابی)، مسجد قزللی برگزار شود، که به دستور عوامل رژیم شاه (سرهنگ حق شناس، رییس کلانتری 6 تبریز و به فرمان اسکندر آزموده، استاندار تبریز)، درب مسجد بسته می‌شود و ضمن اهانت به مردم، حضرت امام خمینی (ره) و مسجد از مردم خواسته می‌شود که متفرق شوند، ولی مردم متفرق نمی‌شوند.در این میان جوانی دانشجوی به نام شهید محمد تجلا، در پاسخ به اهانت‌های سرهنگ حق‌شناس با او درگیر می‌شود و هدف گلوله قرار می‌گیرد و به دنبال این جریان، قیام مردم تبریز علیه رژیم شاه آغاز می‌شود.*** پرسه در کوچه باغ‌های؛ تاریخ قیام 29 بهمن تبریز**نکته مهم‌تر اینکه یحیی لیقوانی، رئیس ساواک تبریز با توجه به خشم مردم و به خصوص اهمیت و گسترش این قیام، ضمن تماس با تهران از شاه دستور دریافت می‌کند، که با تمام توان این قیام را سرکوب کنند.در هر صورت، در آمار ساواک بر دستگیری 581 نفر، 9 نفر کشته و 118 نفر زخمی اشاره شده و همچنین در این ارتباط، سه دستگاه تانک، دو سینما، یک هتل، کاخ جوانان، حزب رستاخیز و تعدادی اتومبیل شخصی و دولتی به آتش کشیده می‌شود.در برخی منابع رسمی رژیم، از جمله روزنامه کیهان، تعداد کشته‌شدگان، 6 تا 9 مورد ذکر شده بود. و همچنین اعلامیه‌ای که از سوی اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانشجویان اروپا در نهم اسفند 1356 منتشر شده، تعداد شهدا را 400 نفر ذکر کرده بودند. محمد تجلا، محمدباقر رنجبر آذر قلم، ضربعلی فتحی، محرم جبرائیلی، پرویز حسن‌زاده، سعید فیض صالح الوندی، حبیب نقی‌نژاد شتربانی، غلام‌علی نجفیان‌پور، قربان‌علی شاکری، سید حسن جدیری گلابی، بهمن ارەچی صدر، اصغر علی‌زاده، شیخ احمدلو، بالا آقا کشاورز، جعفر درگاهی و ... از جمله کشته شدگان شناسایی شده در این حادثه بودند.*** تبریزی‌ها؛ با چه سکانسی ارکان رژیم پهلوی را به لرزه درآوردند**در این برهه، جمشید آموزگار، در خصوص قیام خونین 29 بهمن تبریز می گوید: در میان آشوب‌گران یک تن هم تبریزی واقعی نبوده است. و همچنین کنسول آمریکا، مایکل میرنکو در تبریز در گزارش خود، بیشتر تظاهرکنندگان 29 بهمن تبریز را جوانان و بیکاران دانسته است که به اماکن دولتی، سینماها و مشروب فروشی‌ها حمله کردند.با این وجود، شاه در گفت‌وگو با خبرنگاران بی‌بی‌سی در این ارتباط گفته بود: «شورش‌های قم و تبریز نتیجه اتحاد نامقدس بین کمونیست‌های اسلامی و اشخاص بسیار مرتجع است».در این زمینه، «شاه همچنین در واکنش به این قیام مأموران ساواک را توبیخ و تنبیه کرد و همچنین استاندار آذربایجان، سپهبد اسکندر آزموده را به علت عدم پیش‌بینی و سرکوب نکردن قیام برکنار و به جای او ارتشبد شفقت را انتخاب نمود».*** قیام مردم تبریز؛ چگونه در قاب خاطره‌ها جا گرفت**افزون بر آنچه گفته شد، امام خمینی در پیامی در 8 اسفند 1356، ضمن تجلیل از مردم غیور آذربایجان فرمودند: «درود بر مردانی که در مقابل دودمان بسیار خطرناک پهلوی قیام کردند و با فریاد مرگ بر شاه خط بطلان بر گزافه‌گویی های او کشیدند! زنده باشند مردم مجاهد عزیز تبریز،که با نهضت عظیم خود مشت محکم بر دهان یاوه‌گویانی زدند، که با بوق‌های تبلیغاتی، انقلاب خونین استعمار را که ملت شریف ایران با آن صد در صد مخالف است انقلاب سفید شاه و ملت می‌نامند و این نوکر اجانب و خود باخته مستعمران را نجات دهنده کشور می‌شمارند...،من به شما اهالی معظم آذربایجان نوید می‌دهم، نوید پیروزی نهایی. شما آذربایجانیان غیور بودید، که در صدر مشروطیت برای کوبیدن استبداد و خاتمه دادن به خودکامگی و خودسری سلاطین جور بپا خاستید و فداکاری کردید... اهالی آذربایجان بدانند که در این راه حق و استقلال و آزادطلبی و درحمایت از قرآن کریم تنها نیستند، شهرهای بزرگ چون شیراز، اصفهان، اهواز و دیگر شهرها و مُقدم از همه قم مرکز روحانیت و پایگاه حضرت صادق سلام الله علیه و تهران بزرگ با آنها هم صدا و هم مقصد، و همه و همه در بیزاری از دودمان پلید پهلوی شریک شمایند.امروز شعارها در کوچه و برزن هر شهر و هر ده، مرگ بر شاه است و هرچه عمال کثیف کوشش می‌کنند، که جنایات را از مرکز اصلی که شاه است منحرف و به دولت یا مأموران متوجه کنند، کسی نیست که باور کند...».*** آذربایجان؛ سرزمین مردان بی‌ادعا و صف شکن**حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز همیشه و در همه حال و بارها در دیدار هزاران نفر از مردم تبریز و شهرهای مختلف استان آذربایجان شرقی از ملت آذربایجان و به ویژه از قیام 29 بهمن تبریز به افتخار یاد کردند.ایشان در 28 بهمن سال 92 در دیدار مردم آذربایجان، با اشاره به قیام تاریخی 29 بهمن مردم تبریز، این حادثه را دارای درس‌ها و عبرت‌های متعدد دانستند و افزودند: اولین درس قیام 29 بهمن، «نمایش ویژگی‌ها و خصلت‌های برجسته مردم تبریز و آذربایجان» بود. ایمان عمیق دینی، غیرت دینی، شجاعت، موقع شناسی و اقدام به هنگام، پیشرو و صف شکن بودن، و انجام کارهای نوآورانه در راه اهداف، خصلت های برجسته مردم تبریز و آذربایجان است، که حادثه 29 بهمن، آنها را مجسم کرد».حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، دومین درس قیام 29 بهمن را، «نشان دادن پیوستگی و ارتباط بخش‌ها و اقوام مختلف کشور» برشمردند و معتقدند:« اقوام مختلف ایرانی، به واسطه حاکمیت ایران اسلامی، در زیر پرچم اسلام و نام زیبای ایران قرار گرفته اند و همه دارای پیوستگی و اتصال با یکدیگر هستند و این، همان نقطه ای است، که بدخواهان ملت ایران، بروی آن متمرکز شده‌اند و می‌خواهند اقوام ایرانی را مقابل هم قرار دهند».ایشان همه مردم و مسئولان را به هوشیاری در قبال این موضوع فراخواندند و خاطرنشان کردند: هیچگاه نباید پیام اتحاد و همدلی و همگامی قیام 29 بهمن از یاد برود.*** معجزه اراده ملت؛ یعنی قیام 29 بهمن تبریز**رهبر انقلاب اسلامی، همچنین «معجزه اراده ملت» را پیام سوم قیام 29 بهمن تبریز بیان می‌کنند و بر تاکید دارند:« این قیام نشان داد، که هیچ مانع و قدرت بزرگی نمی‌تواند، در مقابل اراده راسخ یک ملت، مقاومت کند».آنچه که مشخص است اینکه، آذربایجانی‌ها و در این میان تبریزی‌ها از زمان مشروطه تا به امروز نقش فعال و موثر و به عبارت دیگر در خط مقدم جریان‌ها و در تاریخ سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی کشورمان ایران داشته است. از این رو، یکی از بارزترین صحنه‌های مبارزاتی آذربایجانی ها، قیام 29 بهمن 56 در تبریز، که نمودی از بصیرت ولایی مردم این خطه در برهه های حساس کشور بوده است.*** آذربایجان؛ چگونه سر ایران شد**حال آنچه در این زمینه اهمیت دارد اینکه، مردم آذربایجان و به ویژه تبریزی‌ها در طول تاریخ کشورمان نشان دادند، که همیشه و در همه حال در امور مختلف همواره پیشگام و پیشتاز بوده‌اند و در واقع این قابلیت و پتانسیل در بین آنان است، که اگر بخواهند

کاری را انجام دهند با پشتکار، همت، غیرت و سختگیری خاص تا آخر خط می‌روند که نمود بارز آن همان قیام 29 بهمن تبریز، که نقطه عطفی در تاریخ انقلاب اسلامی است.شهر تبریز در طول تاریخ ایران همواره شهری پیشتاز در عرصه های مختلف چون در حوزه شهری، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و حتی سیاسی بوده که معادلاتش با تمام شهرهای جهان و حتی دیگر کلان شهرهای کشورمان فرق داشته است. در همین راستا بود که به خاطر همین پیشتازی تبریزی ها و آذربایجانی ها، از پشتیبانی انقلاب و نظام اسلامی و به خصوص رهبر و ولی فقیه نظام جمهوری اسلامی ایران است، که حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب« این شهر را قلب آذربایجان و آذربایجان را سر ایران" نامیده‌اند.**نگارنده موسی کاظم‌زاده**